

VON DER LEYEN: AMBÍCIÓ, VAGY TÖRÉKENYSÉG?

Vezetői összefoglaló

Ursula von der Leyen, az Európai Bizottság elnöke szeptemberi évértékelő beszédében egy erősebb és önállóbb, ugyanakkor geopolitikai rivalizálással, klímaváltozással, technológiai átalakulással és hibrid fenyegetésekkel szembesülő Európai Unió képét vázolta fel. A beszéd középpontjában az európai versenyképesség, a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás, a biztonságpolitikai önállóság, Ukrajna támogatása, valamint az EU külső partnerekkel – mindenekelőtt Kanadával – való kapcsolatainak elmélyítése állt. A bejelentések ambiciózusak, ugyanakkor megvalósításuk továbbra is jelentős mértékben a tagállami kormányok támogatásától és politikai akaratától függ.

Tartalom

Versenyképesség és gazdasági önállóság.....	3
A szélsőséges időjárás és a klímaalkalmazkodás	4
Digitális biztonság a gyermekek számára	4
Ukrajna, biztonság és új partnerségek	4
A következő három év kihívása	5

2026 szeptemberében Ursula von der Leyen, az Európai Bizottság elnöke Strasbourgban, az Európai Parlament előtt mondta el éves, az Európai Unió helyzetét értékelő beszédét. Charles Dickens híres mondatával – „it was the best of times, it was the worst of times” – indítva úgy mutatta be az Európai Uniót, mint amely minden korábbinál erősebb és önállóbb, ugyanakkor egy „nyíltan ellenséges világban” kénytelen működni. Ebben a világban a geopolitikai versengés, a szélsőséges időjárás, a technológiai átalakulás és a hibrid fenyegetések egyszerre jelentenek kihívást.

A mintegy hetvenperces beszéd egyszerre szolgált az elmúlt időszak eredményeinek számba vételével és számos új, illetve felgyorsítani kívánt kezdeményezés bejelentésével. A felszólalás meghatározó motívuma az európai szuverenitás erősítésének szándéka volt: Európának saját utat kell járnia, mert – von der Leyen megfogalmazása szerint – „csak Európa képes valódi szuverenitást biztosítani az európaiak számára”.

A támogatók ezt egy koherens, az európai ellenálló képességet és versenyképességet erősítő programként értékelték. A kritikusok ugyanakkor arra mutattak rá, hogy számos elem már ismert a korábbi évekből, miközben továbbra is kérdéses a megvalósíthatóság, illetve az, hogy az uniós bejelentésekből milyen gyorsan lesznek kézzelfogható eredmények egy olyan Unióban, amely végső soron továbbra is a tagállami kormányokra van utalva.

Versenyképesség és gazdasági önállóság

A versenyképesség már a beszéd elején kiemelt szerepet kapott. Von der Leyen hangsúlyozta az orosz fosszilis energiahordozóktól való függés felszámolására tett erőfeszítéseket, az egységes piac további elmélyítését, valamint a bürokrácia csökkentését célzó omnibuszcsomagokat, amelyek jelentős adminisztratív megtakarításokat ígérnek. Emellett a beruházások és az innováció mozgósítását, a növekvő védelmi kiadásokat, a kereskedelmi kapcsolatok diverzifikációját és a mélytechnológiai, gyorsan növekvő vállalatok támogatását emelte ki.

Élesebb hangot ütött meg Kínával kapcsolatban. Az EU körülbelül napi egymilliárd eurós árukereskedelmi deficitjét olyan ponthoz érkezett problémaként írta le, amely már az európai ipar leépülésének kockázatát is felveti. Ígérete szerint az EU „minden rendelkezésére álló eszközt fel fog használni kapcsolataink kiegyensúlyozására”.

A retorikát azonban konkrét intézkedéseknek is követniük kell. Ennek részeként egy új, kritikus nyersanyagokkal foglalkozó európai vállalat létrehozását javasolta, amelynek feladata az ellátásbiztonság megerősítése és stratégiai készletek felhalmozása lenne.

Ezek a prioritások a Draghi- és Letta-jelentések által inspirált, korábbi versenyképességi programokra épülnek. A kereskedelmi megállapodások és az egyszerűsítés terén egyes területeken már kézzelfogható előrelépés történt. Továbbra is vitatott azonban az európai ipari kapacitás kérdése, az energiaárak szintje, valamint a szabályozási környezet kiszámíthatósága és következetessége. Különösen az északi tagállamokban tapasztalható óvatosság az EU aktívabb, közvetlenebb iparpolitikájával szemben.

A szélsőséges időjárás és a klímaalkalmazkodás

A szélsőséges időjárás a beszéd jelentős részét kapta. Von der Leyen 2026 nyarát Európa „igazság nyarának” nevezte, arra hivatkozva, hogy több százezer hektárnyi terület égett le, több millió tonna termés veszett oda, és több tízezerrel nőtt a hőséghez köthető halálesetek száma. Kiemelte, hogy Európa a globális átlagnál gyorsabban melegszik.

A válaszlépések között szerepel egy európai hőhullám-kezelési terv, amely a korai előrejelzést, az egészségügyi felkészültséget és a városi alkalmazkodást foglalná magában. Emellett létrejönne egy klímabiztosítási szövetség a természeti katasztrófák okozta károk magánbiztosítási fedezetének növelésére – ez jelenleg mindössze mintegy 25 százalékos –, továbbá egy európai vízügyi kezdeményezés és egy európai tűzoltóflotta felállításának terve is napirendre került. A Bizottság egy szélesebb, klímaalkalmazkodással foglalkozó keretrendszert is előrevetített.

Mindez bizonyos hangsúlyeltolódást jelez: a klímapolitika immár nem kizárólag a kibocsátáscsökkentésről, hanem egyre inkább az alkalmazkodásról és a pénzügyi felkészültségről is szól. A valódi próba azonban a gyakorlati megvalósítás és a finanszírozás lesz – különösen annak fényében, hogy a tagállamok mennyire lesznek hajlandók ehhez forrásokat és politikai támogatást biztosítani.

Digitális biztonság a gyermekek számára

A gyermekek digitális biztonságával kapcsolatban von der Leyen bejelentette az úgynevezett EU Kids Actet. A javaslat értelmében 13 év alatt tilos lenne a közösségi média használata, 13 és 15 év között pedig korlátozott, úgynevezett „mini-fiókok” működnének szülői felügyelettel és szigorúbb korlátozások mellett.

A platformok esetében megfordulna a bizonyítási teher: nekik kellene igazolniuk, hogy szolgáltatásaikat eleve biztonságosra tervezték. A kezdeményezés egy tavaly megfogalmazott személyes politikai prioritás kiteljesítését jelenti, és az olyan problémákra kíván választ adni, mint a függőséget erősítő platformdizájn, a szélsőséges tartalmak vagy a mesterséges intelligenciával előállított visszaélészerű tartalmak.

A megvalósítás ugyanakkor komoly technikai és jogi kérdéseket vet majd fel, és várhatóan a szólásszabadsággal kapcsolatos vitákat is kiváltja.

Ukrajna, biztonság és új partnerségek

A fel nem használt SAFE-védelmi hitelek közül közös projekteket finanszíroznának az ukrán hadiiparral együttműködésben. Von der Leyen egyúttal az eddigi legerősebb európai támogatást ígérte Ukrajnának a következő télre, külön kiemelve az energetikai infrastruktúra és a légvédelem támogatását.

A nap egyik legfigyelemreméltóbb bejelentése Kanada számára tett ajánlat volt: az EU történetében először – a meglévő szerződéses kereteken kívül – „társult tagsági” státuszt ajánlott fel Ottawának. A kezdeményezés a CETA-ra építve mélyebb együttműködést irányozna elő a

gazdasági biztonság, a technológia, a védelem, az energia, a kritikus fontosságú ásványkincsek és az Északi-sarkvidék területén.

Mark Carney kanadai miniszterelnök díszvendégként vett részt az eseményen. Az új státusz részletei azonban egyelőre nem tisztázottak, és kidolgozásuk komoly egyeztetéseket igényel majd a tagállami fővárosokkal.

A migráció terén von der Leyen egy vészhelyzeti reagálási keretrendszert ígért az olyan helyzetekre, amikor hirtelen, nagy léptékű vagy szándékosan eszközként használt migrációs beáramlás következik be. A rendszer szigorú feltételek mellett, időben korlátozott rugalmasságot biztosítana a tagállamok számára. Bár az illegális határátlépések száma az elmúlt években jelentősen csökkent, a nyári események azt mutatták, hogy a migrációs nyomás továbbra sem tűnt el.

A következő három év kihívása

Von der Leyen második bizottsági ciklusa 2029-ig tart. Az előtte álló évek egyik legfontosabb feladata az lesz, hogy a beszédben felvázolt programot mérhető eredményekké alakítsa: legyen szó az európai versenyképességről, a klímaváltozáshoz való alkalmazkodásról, a biztonsági partnerségekről vagy a digitális védelemről.

A beszéd ambiciózus politikai irányt jelölt ki, de az ambíció önmagában nem lesz elegendő. Von der Leyennek a ciklus hátralévő részében kézzelfogható eredményeket kell felmutatnia ahhoz, hogy 2029-re olyan mérleget hagyjon maga után, amelyben a bejelentések és a tényleges teljesítés között minél kisebb a különbség.